

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VI. An censuræ afficiant mandantes, vel consulentes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

Et irritatus: ac nullus deinceps volumus esse firmitatis. Ubi clarè sermo est de suspensione Communitatum, Capitulorum, Conventuum, & Collegiorum; & c. *non est vobis* 11. de sponsalibus, ubi quæcunque Provincia, in qua fuerint uxores filiorum Regis Angliæ, ob hoc filiis abreptæ, interdicto supponitur, donec ibi fuerint.

1691 *Re. 2.* non tamen posse excommunicari, dicendo: excommunico talem communitatem, vel collegium; sic expressè determinatur c. *Romana*, 5. de sent. excom. in 6. ibi: *In universitatem, vel collegium proferri excommunicationis sententiam penitus prohibemus: volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cum nunquam contingeret innocios huiusmodi sententia irretiri: sed in illos duntaxat, de collegio vel universitate, quos culpabiles esse constiterit, promulgentur.* Cujus ratio, ut dicitur, est, tum quia excommunicatio supponit delictum personale; tum quia sæpius aliàs hac poenâ gravissimâ plecterentur innocii personaliter; hinc semper ferri debet in personam determinatam; Communitas enim ut sic non peccat personaliter; ita Suarez D. 5. f. 1. n. 19. & alii complures cum Leandro q. 24. Escobar Theol. moral. tr. 4. Exam. 1. c. 3. Excommunicationem porrò latam in totam communitatem à Prælato, qui est inferior Papâ, illicitam esse, non tamen invalidam docet Henriq. D. Thom. Navar. & alii apud Leandrum q. 25. quamvis hic ostendat, quosdam ibidem ineptè citari pro hac opinione; Sed probabilius est, invalidam esse; ita Leander cit. allegans pro se complures, quod verum esse vult, licet talis Prælatus cognovisset, omnes personas talis collegii deliquisse; ratio est, quia quoties lex aliquid penitus prohibet fieri circa certum genus personarum, nisi assignet legitimam personam, circa quam fit, & excludat personam, circa quam non fit, toties, his non servatis, irritat actum; sed lex in c. *Romana*, de sent. excom. in 6. penitus prohibet excommunicationem ferri in Universitatem, vel Collegium, nisi fiat in eos, qui culpabiles sunt, & excludantur ii, qui non sunt; ergo irritat actum hæc non servantem; atqui pro loco excommunicationis in totum Collegium sine alia limitatione certæ personæ, hæc non servat; ergo est actus irritus. Ma. prob. 1. quia aliàs non vitaretur periculum animarum, ob quam

rationem c. *Romana* talem sententiam penitus prohibet, 2. ex Sanch. l. 1. de matr. D. 32. n. 6. & l. 6. D. 32. n. 7. apud Portel. p. 1. casuum, casu 13. n. 2. quando in aliquâ lege apponuntur hæc verba: *nullatenus*, vel *omnino*, eo ipso annullant factum in contrarium, licet lex non apponat ullum aliud verbum irritans; sed in dicto c. *Romana* expressè dicitur: *penitus prohibemus*, quod idem est, ac *omnino prohibemus*; ergo irritat factum in contrarium.

Ex quo sequitur, etiam invalidam fore 1692 re sententiam excommunicationis latam in communitatem, esto singuli peccasse nocerentur; quia adhuc foret contra dictam legem annullantem excommunicationem latam in Universitatem, vel Collegium; aliud esset, si diceretur: excommunico omnes illos in hac communitate, qui peccarunt; sic enim jam valeret; ita Vasq. & Hurtado, apud Leandrum q. 26. in fine. Similiter valebit, si singuli de Collegio excommunicentur, cum singuli peccaverunt; sic enim sententia non est una, quæ in omnes fertur, nec tendit formaliter in ipsam communitatem. Nam c. *Romana* solum prohibet eam sententiam, quæ simul omnes de communitate excommunicat per unam sententiam, quæ tendit in communitatem quæ talem. Ex eo autem, quod Episcopi & Prælati, inferiores Papâ, non possint excommunicare communitatem quæ talem, seu singulos collectivè, non sequitur, quod nec possit Pontifex, si singuli peccarunt; illis enim hoc solum prohibetur de jure Canonico, in quo potest Pontifex dispensare. Si verò ei non constaret, omnes deliquisse, affirmat Sylvester apud Leandrum q. 30. adhuc fore validam; sed distinguendum est, si limitaret sententiam tantum ad reos, concedo validam; secus, si extenderet indiscriminatim ad omnes; sic enim esto innocii in conscientia non ligarentur, contineret tamen hæc sententia errorem intolerabilem, quod in foro externo tenerentur pro excommunicatis se habere, qui pro illo necdum prostrati sunt rei; ita Leander cum pluribus.

ARTICULUS VI.

An censura afficiant mandantes, vel consulentes?

Not. censuram posse dupliciter ferri in 1693 mandantem 1. accessorie 2. principaliter;

Bbb 3

paliter; *accessoriè* censura ferri dicitur in mandantes, quando non respicit præcisè consilium vel mandatum talisrei, sed potius ipsam rem, quam, quia non vult evenire, ideo etiam mandatum, vel consilium de illo sub censura vetat: *principaliter* autem, quando etiam directè prohibitio fertur in ipsum mandatum; quo posito, *re. 1.* sub censurâ, quæ fertur contra *facientes*, vel *committentes* aliquod delictum, non comprehendit mandantes, vel consulentes, nisi aliunde exprimat in lege, vel aliquin lex redderetur inutilis; ita Pellizar. in *man. regul. tom. 1. tr. 3. c. 2. n. 20.* Sanchez l. 3. de matr. D. 49. n. 2. Coninch, Avila, Hurrado & alii de omni censurâ generaliter, quos citat & sequitur Castropalaus D. 1. p. 7. n. 21. Gibalinus D. 5. q. 3. contra Sylv. Rosell. & alios apud Leandrum tr. 1. D. 8. q. 14. quia hæ leges, cum odiosæ sint, interpretandæ sunt strictè; sed qui aliquid *ferri* mandat, vel *suadet*, non proprie *facit*, vel *committit*; ergo lex odiosa contra *facientes*, vel *committentes* non comprehendit istos. Hinc *mandans*, & *consulens* in c. *si quis viduam*, dist. 50. ponuntur ut quid distinctum, & diversum ab iis, qui comprehendendi debent sub *facto*; cum expressè distinguat inter homicidium aut *facto*, aut *consilio*, aut *defensione*, commissum. Qui enim committunt *faciendo*, sunt causæ physicae; qui autem *consilio*, vel *mandato*, morales solum, & directivæ. Et ideo etiam quando jus etiam illos comprehendendi vult, eorum in textu meminit; ut patet ex c. *felicitis*, de poenis in 6. & Clement. *Si quis suadente*, cod. tit.

1694 *re. 2.* si censura solum *accessoriè* fertur in mandantes, censuram non incurri, nisi externè secuto effectu, quem lex principaliter vetat, licet mandaveris, vel consulueris; quia censura vitari cupit actum consummatum, quem principaliter respicit; ergo nisi sequatur vi consilii, vel mandati talis actus, non incurritur censura; quia non ponitur actus prout sub censura vetitus; sic Gibal. dist. 5. q. 3. n. 5. Hinc *mandans* homicidium, vetitum sub censura solum *accessoriè* lata in mandantes, non incurrit hanc censuram non secutâ vi mandati morte, licet dederit mandatum. Si autem censura æquè principaliter est lata contra *mandantes*, ac *facientes*, incurritur censura per solum mandatum, esto factum, quod mandat, non sequatur, vel etiam,

antequam sequatur, revocet mandatum, quantum potest; quia tunc verè jam posita est tota actio (scilicet mandatum exterum) sub censura principaliter vetita; ita Gibalinus cit. n. 29.

Dices 1. qui mandat delictum, absolute dici potest, quod *moraliter committat*, *re.* cum dist. absolute dici potest, quod *committat*, *moraliter*, & cum addito improprie significationem verbi *committit* simpliciter, C. secus, N. Sufficit quidem ad peccatum, *committere moraliter*; non tamen ad censuram. Hinc quando in c. *mulieres*, de sent. excom. dicitur, eadem excommunicatione ligari *mandantes percussit Clericum*, quâ *ipsi percussentes*, in quos fertur excommunicatio Capituli, *si quis suadente*, 17. q. 4. ratione ibid. datâ, *quis is verè committit*, *cujus auctoritate, & mandato committitur*; quando, inquam, hoc dicitur, *re.* ex solo c. *si quis*, non includi mandantes, sed ex textu claro c. *mulieres*, ubi nominantur *mandantes*. Ad rationem dico, quod *mandans verè delictum committat*, ut verè præceptum violet; non autem *verè percussit*; censura autem est in violantes legem, *verè & proprie percussiendo*, quod non facit *mandans*, licet *verè delinquat*.

Dices 2. *facientem, & mandantem per ipsam poena constringit*, ex c. *nuper* de sent. excom. 2. Is damnatum dat, qui jubet damnatum dari, regulâ: *is damnatum*, de reg. jur. in 6. 3. In lege *nihil interest*, ff. ad Legem Corneliâ, de Sicariis, textus ait, *nihil interesse*, an quis occidat, an causam mortis prabeat? & c. *ita quorundam*, de Judais, excommunicantur deferentes arma prohibita ad Saracenos; quæ lex declaratur c. *significavit*, cod. tit. dicendo, eadem poenâ plecti, *sive in propria persona deferant, sive per nuntios*. Denique in c. *nuper etiam concubina*, excommunicantur communicantes cum excommunicato in crimine criminoso; sed *mandans*, vel *consulens* delictum, cui annexa est excommunicatio, id facit; ergo. *re.* ad c. *nuper* ibi agi de poena secundum similitudinem eadem, non secundum proprietatem; uterque enim delinquit, sed non æquè proprie; & ideo uterque poenâ dignus est, in quo sita est paritas; sed non unâ eademque, cum culpa paritas non sit perfecta; cum *facere & mandare*, spectatâ verborum proprietate, non habeant paritatem perfectam. Ad reg. in *damnatum*

damnum. 12. ibi sermonem esse de violatione legis; sive enim mandes factum, sive ipse facias, verè legem violas; quod etiam respondetur ad L. *nihil interest*. Ad c. *ita quorundam* 32. nihil esse contra nos; quia hæc lex per alterum textam extenditur aptè etiam ad alios; quia scilicet aliàs lex redderetur inutilis. Ad postrema duo Capitula 32. idem verum esse de communicatione cum excommunicato vitando; sed de hoc est alia *lex expressa*; ergo ex dictis nihil evincitur.

1697 Ex dictis colliges 1. quando quis *mandat*, vel *consulit* actionem ex se licitam, quæ tamen est inchoatio actionis illicitæ, & sub censura vitæ, etiam extensâ ad mandantes, & consulentes, licet factum malum præter intentionem mandantis, vel consulentis sequatur, non incurri censuram; qui talis mandans non peccavit, per mandatum actionis licitæ. Hinc si parenti Clerici suadeas ex justa causâ moderatam verberationem filii; pater autem præter tuam intentionem effervefcens, occidat filium, non incurris censuram latam contra *suadentes* homicidium; quia hoc non suasisisti, sic Gibalin. cit.

1698 Collig. 2. eum, qui *mandat* fieri delictum, prohibito sub censura solum accessorie lata *in mandantes*, & principaliter *in facientes*, non incurrere censuram, etiam effectu secuto, si prius, quam sequeretur effectus, mandatum revocavit, quantum potuit; ita Gibalin. cit. Diana tr. 1. de excom. resol. 10. Procedit autem hoc 1. quando mandatum mandatario innotuit; tunc enim mandans omnem causam à se positam (scilicet voluntatis suæ intimationem, quæ erat alioquin causâ moralis delicti) extinxit in mandatario, qui tunc solum operatur ex voluntate propria 2. procedit, si revocatio sit tacita, ut si opere contrario ostendas, re illum diligere, quem prius mandasti, ut occideretur.

1699 Idem dicendum existimant aliqui, esto revocatio mandati non pervenerit ad mandatarium; modo mandans fecerit, quantum potuit, ut ad eum perveniret; ita etiam Innoc. III. c. *Mulieres* de sent. excom. relatus à Sylvest. V. *Excommunicatio*, 6. n. 5. & sequitur Hurrad. D. de cens. in eommuni, difficult. 25. n. 68. & ratio est, quia talis tunc non est in actuali contumacia, dum censuram incurrere deberet, quantum est ex se; nec in habituali, cum vo-

luntatem suam retractârit, quantum potuit; ergo ab Ecclesia puniri nequit pœnâ debitâ solum contumacibus.

Si petas, quid dicendum de illis, qui ante consumationem delicti efficaciter dolent de illo, licet impedire nequeant, quominus effectus externus subsequatur? 12. non incurri tunc pœnam, vel censuram, delicto statutam, apertè doceri à Diana cit. resol. 10. Castropal. D. 1. p. 7. n. 15. & aliis; quia posito tali dolore non causatur delictum exterius à mandante cum culpabili contumacia, quam supponit censura, vel actu, vel habitualiter durante. Contrarium tamen tenet Castropalaus de irregularitate, & obligatione restituendi, quæ actu innocentem ob culpam præteritam aspicere possunt.

Ex his occasionaliter in hac materia 1701 deducit Diana cit. qui percussit hominem, & confessus est percussorem, antequam sequeretur mors, non teneri deinde rursus confiteri mortem secutam; nemo enim tenetur bis confiteri peccatum semel ritè confessum, sed in dato casu Titius percussorem in re est semel ritè confessus, & absolutus; quia non habebat casum reservatum aucte mortem secutam; ergo illam non tenetur amplius confiteri. Alter autem effectus est materialiter secutus ex illa causâ, seu actione, quæ jam est delicta per confessionem; ergo: pro hac opinione citatur à Diana etiam Henriquez & Fagundez.

Deducitur 2. qui porrigit alteri *venenum*, & dolet de sua operatione, priusquam sequatur mors alterius; idem est, qui scribit literas v. g. ad *monialem*, sed efficaciter dolet, antequam ad eam perveniat: eum non incurrere censuram latam in homicidas, vel ejusmodi Scriptores, esto factum sequatur. Tunc enim sequitur, quando cessavit omnis contumacia actualis & habitualis; ita Hurrad. in materia excommunic. difficult. 15. n. 76. & novissimè Oliverius Mazuchellus tr. de cas. reserv. D. 2. c. 7. q. 3. diffic. 3. apud Dianam loc. cit. n. 8. contra Averfam apud eundem, n. 9.

Cœterum idem Raphaël Averfa de Sacram. pœnitentiæ, q. 10. s. 2. docet, quoties inter actum, seu causam alicujus effectus sub reservatione prohibiti, & inter ipsum effectum externum intercedit retractatio prioris voluntatis, non incurri reservationem, licet deinde sequatur ipse effectus externus. Hanc autem retractationem ait,

ait, fieri posse, vel per contritionem, vel per confessionem, vel attritionem, aut etiam infusionem gratiæ à DEO sine ullo actu hominis. Quo casu concedit, te posse illud peccatum, quod alias effectu secuto, ni retractasses, antequam eveniret effectus externus, fuisse reservatum, cuiuslibet tuo confessario ordinario confiteri, modo habeat jurisdictionem in mortalia, licet non in reservata; quia causa effectus externi, ut suppono, secundum se non est reservata; nec etiam secuto effectu, si intercessit retractatio, ita ille; ergo. V. n. 2492.

1704 Deducitur 3. cum non incurere censuram accessorie latam in *consultentes* vel *mandantes*, qui consuluit, vel mandavit aliquid alteri, quod aliunde aequè facturus erat; quia tunc vi sui consilii, vel mandati non influit in actum sub censura prohibitum; habent enim se in data hypothese perinde, ac si non essent; Gibalin. disq. 5. q. 3. n. 21.

1705 Quæres, an is incurrat censuram accessorie latam in mandantes, vel consultentes, qui mandat, vel consulit actionem, quæ per se, & ex natura sua est inchoatio ulterioris actionis sub censura vetitæ, esto hæc sequatur præter intentionem mandantis. &c. Gibalinus disq. 5. q. 3. n. 12. affirmat, si effectus sub censura prohibitus ut plurimum ordinariè sequi solet, esto mandans effectum alterum fieri prohibuisset; Quia tunc effectus cum tali actione sic connexus, ut ex ea ferè ordinariè sequatur, mandanti fuit voluntariè in causa; intellige tamen, nisi, ne talis effectus sequeretur, adhibuerit, quam debuit, diligentiam; quam limitationem observat Bonifacius VIII. c. *fn.* de homicidio.

1706 Ex hoc resolvitur 1. quòd mandans rapti Virginem ad malum usum, quam fortè fugientem occidit mandatarius, non incurrat censuram accessorie latam in mandantes homicidium; quia raptus non est per se connexus cum homicidio 2. quòd confessarius incurrat dictam censuram, si Reo mandet, ut delictum, ex quo illi certò per iudices mors sequitur, manifestet, quod non tenebatur. Hæc enim suasio illicita est confessario, & per se connexa cum morte; Secus, si Reus fateri tenebatur; tunc enim Consilium Confessarii non est illicitum; & necessarium ex officio pro salute poenitentis. Hinc si dicas: danti operam rei illicitæ tribuuntur omnia, quæ

ex pravo opere per se præter eius intentionem subsequuntur, c. *Tua nos*, c. *sicut ex literarum*, c. *suscipimus*, de homicidio; ergo mandanti raptum attribuitur etiam homicidium Virginis à mandatario patratum. & N. conseq. quia hoc ex raptu non sequitur *per se*.

ARTICULUS VII.

An plures censura simul afficere possint eundem?

Resp. 1. idem subjectum posse simul incurrere plures censuras diversæ rationis 1. quia potest successivè; ergo etiam simul, quia ad similitudinem non habent oppositionem 2. quia, qui occideret Clericum, ratione percussione incurreret excommunicationem; ratione homicidii, irregularitatem; ita Leander cum communi tr. 1. de cens. D. 3. q. 32. & arg. c. *cum pro causa*, de sent. excom. Barbosa ibid. n. 2. Idem dicendum est de pluribus eiusdem rationis, & homogeneis; ut, si idem delictum prohibeatur sub excommunicatione, vel à tribunalibus, vel ex causis diversis, vel à jure simul, & homine. Hinc potest quis à iudicibus diversis propter unam eandem causam sæpius excommunicari, vel suspendi, si scilicet sæpius, vel respectu utriusque sit contumax; tum quia potest Pontifex, & Ordinarius, idem precipere sub excommunicatione; tum quia occisor Episcopi potest, si Clericus sit, suspendi ab Episcopo originis, beneficii, & domicilii. Similiter potest quis ob idem delictum, in quo diutius est contumax, sæpius ab eodem excommunicari, ut notat Gibalin. disq. 5. q. 4. n. 10. contra Alterium & Filliucium. Sic Nicolaus Papa Engeltrudam uxorem Bosonis intra septennium sæpius excommunicavit, quòd redire nollet ad maritum. Sapienter tamen monet Suarez à Gibalin. cit. melius esse, si iteratò eadem excommunicatio denuntietur.

Quæres 1. an toties incurrat quis censuram, quoties transgreditur eandem legem aliquid sub censura prohibentem; affirmativè respondet Leander q. 36. sed Gibalinus cit. n. 9. & 15. distinguit: Si censura est annexa delicto, quoties est novum delictum, ait, fore novam censuram; si verò sit tantum sententiæ ferendæ, existimat puniri tantum unâ censurâ, sive delicta plura, quæ committuntur, sint continua,